

VOORSTEL DRECHTSTEDENBESTUUR 8 JULI 2021

Portefeuillehouder regionaal/coördinerend/opdracht	Datum	Status behandeling Carrousel
P.J. Heijkoop / P.L. Paans	4 juni 2021	n.v.t.
Steller F.C. Haisma	E-mail F.C.Haisma@drechtsteden.nl	Telefoonnummer 078 770 3604

Onderwerp

Verschuiving participatieplekken van de Sociale Dienst Drechtsteden naar de gemeenten

Voorstel

1. Instemmen met het overdragen van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de participatieplekken vanaf 1 januari 2022. Gemeenten zijn vanaf dan verantwoordelijk voor (contractering en bekostiging van) de participatieplekken in hun gemeenten.
2. Om de taakverschuiving financieel te verwerken zal dit najaar een begrotingswijziging worden aangeboden aan de Drechtraad, inhoudende dat de begroting participatiebudget per 1 januari 2022 wordt verlaagd met € 1.845.000 en dat de apparaatslasten met ingang van 1 januari 2022 worden verlaagd met € 13.018.

Bevoegdheid

Drechtstedenbestuur (art. 6 of 7 GrD)

Samenvatting

Tot nu wordt de organisatie van de participatieplekken uitgevoerd door de Sociale Dienst Drechtsteden. De colleges van de zeven gemeenten hebben onlangs besloten om de participatieplekken lokaal te willen uitvoeren. Gemeenten organiseren vanaf januari 2022 een aanbod van participatieplekken die (onder meer) toegankelijk is voor inwoners uit de Drechtsteden met een bijstandsuitkering waarvan de Sociale Dienst Drechtsteden inschat dat zij daarop aangewezen zijn. De participatieplekken komen dan onder de beleidsmatige verantwoordelijkheid van gemeenten. Lokale uitvoering van de participatieplekken biedt ruimte aan de doorontwikkeling van het instrumentarium om inwoners mee te laten doen. Dit besluit is voorbereid door een gezamenlijke werkgroep van de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) en de zeven gemeenten.

Toelichting

Participatieplekken zijn bedoeld voor uitkeringsgerechtigden waarbij het perspectief op betaald werk in de voorzienbare toekomst ontbreekt en die niet in staat zijn om anderszins zelfstandig te participeren. De deelnemers ('Participanten') voeren allerlei activiteiten uit op een leerwerkbedrijf met de nodige begeleiding. Participatieplekken hebben daarmee een dubbele sociale doelstelling: het voorziet in de mogelijkheid tot maatschappelijke participatie van uitkeringsgerechtigden én het is een toevoeging op het voorzieningenaanbod in de gemeente. Uit een maatschappelijke kosten-batenanalyse is de (maatschappelijke en financiële) meerwaarde van de participatieplekken in de Drechtsteden gebleken.

In de Drechtsteden zijn nu 630 participatieplekken beschikbaar, zo is vastgesteld in de begroting. Tot nu toe wordt de organisatie van de participatieplekken uitgevoerd door de sociale dienst. Dit houdt in het maken van afspraken met de leerwerkbedrijven en de matchingsunits. De Drechtstedengemeenten hebben aangegeven de participatieplekken lokaal te willen uitvoeren. Daarmee krijgen ze meer ruimte om deze plekken in te bedden in de lokale infrastructuur en krijgen zij meer mogelijkheden om de regie te voeren op het totale aanbod binnen de gemeenten¹. Ook biedt dit de kans om het aanbod op het

¹ Het gaat om de aansluiting op de voor iedere inwoner toegankelijke 'algemene voorzieningen' (bijvoorbeeld een maaltijdservice, boodschappenservicedienst of activiteiten in een buurthuis) die gemeenten in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning ontwikkelen.

gebied van participeren te vernieuwen in aansluiting op de lokale infrastructuur. Een werkgroep van beleidsmedewerkers van alle zeven gemeenten en de SDD heeft dit voorstel voorbereid, waarbij eerst besluitvorming in de colleges is georganiseerd.

➤ *Aanleiding*

De colleges van de Drechtsteden hebben besloten om de participatieplekken lokaal te willen uitvoeren.

➤ *Beoogd resultaat*

Met ingang van 1 januari 2022 worden er onder regie van de lokale gemeenten participatieplekken georganiseerd, waarmee er lokaal maatwerk kan worden geboden.

➤ *Argumenten*

Gemeenten krijgen meer ruimte om deze plekken in te bedden in de lokale infrastructuur en meer mogelijkheden om de regie te voeren op het totale participatieaanbod binnen de gemeente. Gemeenten krijgen de ruimte voor inhoudelijke doorontwikkeling van leerwerkbedrijven en participatieplekken. Ook is er ruimte om nieuwe aanbieders van participatieplekken te werven. Aanvullende argumentatie staat in de bijgesloten notitie die in de zeven colleges is vastgesteld.

➤ *Kanttekeningen*

De participatieplekken zijn een belangrijke voorziening voor de bijstandsgerechtigden in de Drechtsteden zonder direct arbeidsperspectief. Het is dus van belang om deze publieke waarde te behouden en waar mogelijk te vergroten in samenwerking met elkaar. Er wordt op dit moment gewerkt vanuit de nu geldende solidariteit binnen de uitvoering van de Participatiewet. Omdat er naar behoefte van de inwoner beschikt wordt, zijn huidige plekken niet evenredig over de gemeenten verdeeld en gaan inwoners ook buiten hun eigen gemeente naar een participatieplek. Met dit voorstel worden gemeenten verantwoordelijk voor de participatieplekken die in hun gemeente plaatsvinden, inclusief de inwoners van andere Drechtstedengemeenten op die plekken. Om dit in stand te kunnen houden vanuit het belang van de inwoner om op een passende plek te kunnen werken, gaan de gemeenten, binnen hun beleidsvrijheid, een inspanningsverplichting aan om een adequaat aanbod te creëren die ook openstaat voor inwoners van andere Drechtstedengemeenten. Zo kan het stelsel van participatieplekken met gesloten beurzen tussen gemeenten blijven plaatsvinden en is het voor gemeenten betaalbaar met het budget dat vrijkomt door de voorgestelde verschuiving. Jaarlijks zal gezamenlijk worden geëvalueerd door de gemeenten of er een evenwichtig aanbod is in de zeven gemeenten.

Consequenties

➤ *Financiële consequenties*

Om de taakverschuiving financieel te verwerken zal dit najaar een begrotingswijziging worden aangeboden aan de Drechttraad, inhoudende dat de begroting participatiebudget per 1 januari 2022 wordt verlaagd met € 1.845.000 (hieronder uitgesplitst naar gemeenten). De apparaatslasten worden met ingang van 1 januari 2022 verlaagd met € 13.018.

Verdeelsleutel (2022)	Percentage verdeelsleutel	Bedrag verdeelsleutel
Alblasserdam	4,49%	€ 82.848
Dordrecht	63,01%	€ 1.162.449
HG-dam	1,47%	€ 27.213
HI Ambacht	2,96%	€ 54.527
Papendrecht	5,93%	€ 109.383
Sliedrecht	6,19%	€ 114.224
Zwijndrecht	15,95%	€ 294.358
Totaal	100%	€ 1.845.000

➤ *Personele en organisatorische consequenties*

De verlaging van de apparaatslasten hebben een verkleining van de ambtelijke formatie van de SDD tot gevolg, hiervan worden geen directe personele consequenties verwacht.

➤ *Juridische consequenties*

De zeven gemeenten nemen het op zich om participatieplekken te organiseren voor inwoners (onder meer voor inwoners met een bijstandsuitkering) die niet zelfstandig kunnen participeren. Deze taak wordt verwerkt in de aangepaste Verordening werk en inkomen die komend najaar of winter wordt

vastgesteld in de zeven gemeenteraden. Hiertoe zal het volgende artikel worden aangeboden aan de zeven gemeenteraden:

Artikel XX. Participatieplekken

- 1. Het college organiseert een aanbod van participatieplekken in de gemeente waar inwoners onder begeleiding vrijwillige additionele activiteiten uitvoeren, gericht op participatie in de samenleving.*
- 2. De participatieplekken zijn (onder meer) toegankelijk voor inwoners van de Drechtsteden met een bijstandsuitkering waarvan de Sociale Dienst Drechtsteden inschat dat zij daarop aangewezen zijn.*

De participatieplekken zijn vormgegeven als een vrijwillige manier van Participeren, waar geen beschikking op grond van de Participatiewet voor nodig is. Voor de voorgestelde verschuiving hoeven er geen bevoegdheden van de SDD naar de gemeenten overgedragen te worden. Dit betekent dat de GR (wat betreft de Participatiewet) hier ook niet op aangepast hoeft te worden. Inwoners met een bijstandsuitkering op een participatieplek blijven gezien de verantwoordelijkheid vanuit de Participatiewet nog wel onder de regie van de SDD, in afstemming met de gemeenten, leerwerkbedrijven, matchingsunits en het overige sociaal domein.

➤ *Consequenties voor de mate van efficiënt besturen en werken in het netwerk*
Gemeenten kunnen beter sturen op het lokale aanbod

➤ *Relatie met andere beleidsvelden, organisaties en duurzaamheid*
Er ligt een directe relatie met het lokaal ontwikkelen van algemene voorzieningen in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Fatale termijn

Niet van toepassing.

Advies en draagvlak

Dit voorstel is ontwikkeld door beleidsmedewerkers van de zeven gemeenten en de SDD, en is vervolgens middels collegebesluiten vastgesteld door de colleges van de zeven gemeenten. Aan de Cliëntenraad Regio Drechtsteden is een advies gevraagd over dit voorstel. Als dit wordt uitgebracht, zal dit worden nagezonden.

Verdere procedure, communicatie en uitvoering

Na accordering van dit voorstel wordt door de zeven gemeenten en de Sociale Dienst Drechtsteden een uitvoeringsplan gemaakt, waarin stapsgewijs uitgewerkt is hoe deze nieuwe taak binnen de zeven afzonderlijke gemeenten gerealiseerd en gecommuniceerd wordt. Doel van dit plan is om op 1 januari 2022 over te gaan zonder direct merkbare gevolgen voor de betreffende participanten.

De hierboven genoemde begrotingswijziging zal in september worden voorgelegd aan het PFO Integraal en DSB, zodat deze voor de vergadering van oktober in de Drechttraadcarrousel kan worden behandeld. Om de participatieplekken te verwerken in het lokale beleid wordt hierover een artikel in de Verordening werk en inkomen Drechtsteden verwerkt die dit najaar of winter aan de gemeenteraden ter vaststelling zal worden aangeboden.

Onderliggende stukken

'Voorstel voor het lokaal organiseren en uitvoeren van de Participatieplekken' (reeds door de colleges van de Drechtstedengemeenten vastgesteld).

Voorstel voor het lokaal organiseren en uitvoeren van de Participatieplekken.

Dit voorstel beschrijft het overbrengen van het beleid en de uitvoering van de participatieplekken naar de lokale gemeenten. De participatiebonus blijft bij de SDD omdat deze een bredere doelgroep kent dan alleen de participanten. Het voorstel komt voort uit de werkgroep van beleidsambtenaren van de zeven gemeenten en de Sociale Dienst.

Het eerste hoofdstuk beschrijft wat participatieplekken zijn en hoe ze historisch zijn ontstaan. Hoofdstuk 2 beschrijft waarom verwacht wordt dat het overbrengen van de participatieplekken tot een verbetering van de kwaliteit zal leiden. Het derde hoofdstuk behandelt de uitgangspunten, de solidariteit en de financiële consequenties.

Hoofdstuk vier beschrijft wat er nodig is om de participatieplekken lokaal te organiseren.

Tot slot worden in het vijfde hoofdstuk kansen benoemd voor doorontwikkeling van de participatieplekken. Op dit onderdeel hoeft geen consensus te worden bereikt, hier is ruimte voor lokale keuzes. Het doel van dit voorstel is om overeenstemming te bereiken op de eerste drie hoofdstukken en te inspireren op het laatste hoofdstuk.

1. Wat zijn participatieplekken en waarom bestaan ze eigenlijk?

Bij de invoering van de participatiewet is het beleid van de Drechtsteden ingezet op de bemiddeling naar werk van inwoners met korte afstand tot de arbeidsmarkt. Voor inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt werd erkend dat voor hen ook een mogelijkheid moest bestaan om mee te doen. Een aantal inwoners is in staat zelfstandig mee te doen door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk uit te voeren, maar voor een deel van de samenleving zijn er te veel drempels om mee te doen en dat ook vol te houden. Daarom hebben gemeenten en SDD gezamenlijk de participatieplekken ontwikkeld. Een uniek concept waarin inwoners die niet zelfstandig in staat zijn om mee te doen aan de samenleving een begeleide participatieplek kan worden geboden.

De participatieplekken zijn vanaf de start in 2013 gepositioneerd onder de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) en daarmee op afstand komen te staan van het lokale gemeentelijke beleid. De positionering onder de Sociale Dienst is destijds ingegeven door het streven naar een efficiënte werkwijze en lage uitvoeringskosten. In eerste instantie bestond de doelgroep voor de participatieplekken uit inwoners met een geschatte loonwaarde van 50% of minder. Bij het vaststellen van de brede visie Sociaal Domein is deze doelgroep verruimd. Zo kunnen naast klanten van de SDD ook inwoners zonder uitkering of een uitkering van andere instanties deelnemen. De ervaring heeft immers geleerd door ook inwoners met een hogere loonwaarde door omstandigheden een lage kans kunnen hebben op een betaalde baan en vice versa.

Elke gemeente heeft zich ervoor ingezet om lokaal participatieplekken te realiseren bij leerwerkbedrijven. Voor de matching zijn in elke gemeente matchingsunits beschikbaar. Voor de gemeenten Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Papendrecht en Sliedrecht vervult MEE de functie. Voor Zwijndrecht is dat ZwijndrechtWerkt, in Alblasterdam Smile en in Hendrik-Ido-Ambacht is dat Ambachtse Bedrijven. De matchingsunits vervullen de makelaarsfunctie en zoeken een passende plek voor de inwoner.

De participatieplekken hebben geen wettelijk karakter in de participatiewet, ze zijn als voorziening zelf ontwikkeld door SDD en gemeenten. Ze moeten niet verward worden met de participatieplaats die wel beschreven is in de wetgeving. De participatieplaats (artikel 10a Participatiewet) wordt, ingezet op ontwikkeling naar betaald werk en is altijd tijdelijk van aard (maximaal 2 jaar).

1.2 Kosten en maatschappelijke baten van de participatieplekken

Uit een maatschappelijke kosten-baten analyse blijkt dat de publieke waarde van de participatieplek groot is. Elke ingezette euro levert de maatschappij 2 euro op. De MKBA is opgenomen in bijlage 1 van dit voorstel.

In de Drechtsteden is het aantal participatieplekken gemaximeerd tot 630. De kosten voor de participatieplekken bestaan uit de financiering van de matchingsunits en de leerwerkbedrijven. De leerwerkbedrijven ontvangen een vaste begeleidingsvergoeding per trede. De matchingsunits schalen inwoners op basis van hun begeleidingsbehoefte in op één van de vier treden.

De trede zijn:

- Trede 1: intensieve begeleiding. Dit zijn mensen die bijvoorbeeld zeer eenzaam zijn, geïsoleerd leven, zeer weinig tot geen contacten buitenshuis hebben en/of een zeer grote begeleidingsbehoefte hebben (bijv. door agressie, psychiatrische ziektebeelden of zeer problematische thuissituatie). Vergoeding per deelnemer per jaar € 3.500,-
- Trede 2: gemiddelde begeleidingsbehoefte, de trede waarop de meeste deelnemers functioneren. Vergoeding per deelnemer per jaar € 2.500,-
- Trede 3: beperkte begeleidingsbehoefte: deelnemers die al wat verder zijn in hun ontwikkeling en/of nog net niet in staat zijn om vrijwilligerswerk te verrichten of te behouden zonder begeleiding. Vergoeding per deelnemer per jaar € 1.500,-
- Trede 4: MBO entree opleiding. Vergoeding per deelnemer per jaar € 700,-

In de Regionale visie sociaal domein is het belang van participeren opnieuw bevestigd. De participatieplekken vallen als instrument onder de pijler 'zorgen voor ondersteuning'. In enkele gevallen zorgen participatieplekken voor een opstap naar een betaalde baan.

Uitstroom P-plek naar betaald werk

	2018	2019	2020
MEE	18	30	6
Zwijndrecht	1	4	1
SMILE	6	1	2
H.I. Ambacht	2	4	2

Veruit de meeste participatieplekken zijn gericht op meedoen, van gezamenlijk koffiedrinken tot additioneel werk. De ontwikkeling naar werk is binnen het huidige instrument geen doelstelling. Uitgangspunt is dat inwoners die niet zelfstandig in staat zijn om mee te doen ondersteuning ontvangen om binnen hun mogelijkheden een zo zelfstandig en volwaardig mogelijk leven te leiden. De Regionale visie Sociaal Domein beschrijft eveneens het belang van samenwerking in het lokale domein om dit doel te bereiken.

2. Waarom de participatieplekken lokaal organiseren?

Het voortbestaan van de participatieplekken is al enige jaren gekoppeld aan grote onzekerheid. In 2019 werden de participatieplekken genoemd in de bezuinigingsvoorstellen aan de Drechttraad. Deze onzekerheid over het voortbestaan wordt gevoeld door participanten, de leerwerkbedrijven, de matchingsunits en de SDD. De onzekerheid heeft er ook toe geleid dat de doorontwikkeling van de participatieplekken stil staat. Zo is het al enige jaren niet meer mogelijk om nieuwe leerwerkbedrijven te contracten.

Op basis van dit voorstel moet er een knoop doorgemaakt worden over de positionering en continuering zodat de energie kan uit gaan naar het op inhoud door ontwikkelen van deze voorziening. De doorontwikkeling moet bijdragen aan de variatie van plekken, meer passende plekken, efficiëntere inzet van middelen en effectievere ontwikkeling.

2.1 Inhoudelijke argumenten voor een lokale positionering

Het lokaal positioneren van de participatieplekken geeft gemeenten meer sturingsmogelijkheden en de mogelijkheid om te participatieplekken beter op de lokale infrastructuur aan te laten sluiten. Vooral kleine gemeenten kunnen hiermee hun voordeel doen en meer creatieve maatwerkoplossingen bieden aan hun inwoners.

De grotere gemeenten kunnen inzetten op ontschotting, waarbij er in een aantal gevallen al een (subsidie) relatie is met een leerwerkbedrijf vanuit de algemene voorzieningen.

Gemeenten kunnen tevens nieuwe leerwerkbedrijven laten toetreden waardoor er meer variatie ontstaat in het aanbod.

2.1.1 Participanten

Participanten hebben een begeleidingsbehoefte waardoor zij niet zelfstandig mee kunnen doen aan de maatschappij. Participanten hebben vaak meervoudige problematiek, een klein sociaal netwerk en meer kans op armoede en schulden. De begeleiding vanuit het leerwerkbedrijf geeft vorm aan de signaalfunctie en de waakvlamfunctie, zij onderhouden een vertrouwensrelatie met de participant. Het biedt meerwaarde als zij makkelijk kunnen schakelen met het wijkteam, de SDD en de matchingsunit over zorgvragen. Dit voorkomt escalatie en daarmee hogere zorgkosten. Deze samenwerking vindt veelal op lokaal niveau plaats.

2.1.2 Leerwerkbedrijven

Leerwerkbedrijven hebben veelal een lokale maatschappelijke functie. Naast het beiden van begeleiding aan de participanten vervullen zij in veel gevallen ook een functie in de sociale structuur van de gemeente denk aan ontmoetingsplekken, initiatieven die de leefbaarheid van wijken vergroten, initiatieven die bijdragen aan duurzaamheid en armoedebestrijding (kledingbanken, voedselbank etc). Een aantal van de leerwerkbedrijven zijn al partner van de gemeente in het kader van de Wmo (algemene voorzieningen), hierbij kunnen gemeenten de geldstromen samenvoegen.

2.1.3 Positie SDD

De Sociale Dienst staat neutraal tegenover het lokaal organiseren van de participatieplekken. Zij benadrukken vooral dat er een einde moet komen aan de onzekerheid over de positionering en dat een doorontwikkeling op inhoud gewenst is.

De samenwerking met de SDD blijft in alle gevallen cruciaal. Hoewel de oorspronkelijke doelgroep (loonwaarde tot max 50%) al verbreed is, zullen toch veel participatieplekken ingevuld worden door SDD klanten (zoals nu ook het geval is). Voor alle inwoners met een uitkering geldt dat zij beschikbaar moeten blijven voor betaald werk en/of een ontwikkeltraject naar betaald werk. Daarover is afstemming tussen gemeenten en SDD dus noodzakelijk.

2.2 Rechtmatigheid inkoop

Naast de inhoudelijke argumenten om de participatieplekken lokaal te organiseren is er ook praktisch probleem omtrent de aanbestedingsregels van de SDD. De SDD verstrekt elk jaar een opdracht aan de Matchingunits. Sinds dit jaar is geconstateerd dat de inkoopwaarde voor 3 matchingsunits boven de aanbestedingsgrens komt. Dit houdt in dat de SDD formeel vanaf dit jaar moet aanbesteden. Wanneer de uitvoering overgaat naar de gemeenten kunnen de matchingsunits (en de leerwerkbedrijven) middels een subsidiebeschikking worden gecontracteerd.

2.3 Transitie naar GR-SDD

In 2021 is het traject gestart om een nieuwe GR SDD op te richten. In het eerste kwartaal van 2021 worden in dialoogsessies alle taken van de Sociale Dienst besproken en mogelijk opnieuw gepositioneerd. Hieruit volgt eind eerste kwartaal een hoofdlijnennotitie waarna de definitieve teksten voor de GR worden opgesteld. De participatieplekken zijn in de ambtelijke en bestuurlijke dialoogsessies besproken. Hieruit zijn geen inhoudelijke bezwaren naar voren gekomen. Afsproken is dat de gesprekken en de mogelijke besluitvorming omtrent de participatieplekken door gaan in de aparte werkgroep en de uitkomsten landen in de definitieve teksten van de nieuwe GR.

2.4 Participatiebonus

Geadviseerd wordt om de uitvoering van de participatiebonus (samen met de vrijwilligersbonus) bij de SDD te laten. De participatiebonus is breder dan alleen de doelgroep participanten, namelijk voor alle onbetaalde inzet om te participeren. Daarnaast is de bonus alleen bedoeld voor mensen met een uitkering. Bij de uitkering van de bonus houdt de SDD bij welk effect dit heeft op de uitkering. Zij kijken ook hoe het zich verhoudt met andere bonussen en inkomsten, zonder dat de klant dit hoeft op te geven.

3. Uitgangspunten en verdeelsleutel budget

Wanneer het budget, het beleid en de uitvoering van de participatieplekken lokaal wordt georganiseerd, zijn gemeenten vrij om hier zelf invulling aan te geven. Voor een goede samenwerking in de regio en om het belang van deze doelgroep te behartigen, willen we met elkaar commitment geven op een aantal uitgangspunten.

3.1 Uitgangspunten participatieplekken

De participatieplekken worden bekostigd met geld vanuit het participatiebudget. Gemeenten ontvangen dit budget in een Algemene Uitkering (AU) en een (IU).

Doel van het participatiebudget is om meer mensen, ook mensen met een arbeidsbeperking, vanuit de uitkering aan de slag te krijgen.

Wanneer de participatieplekken lokaal worden uitgevoerd kunnen gemeenten deze zelf door ontwikkelen. We blijven echter de volgende uitgangspunten hanteren:

- De lokale colleges van B&W gaan een inspanningsverplichting aan om een kwalitatief goede voorziening lokaal organiseren voor het activeren van inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt;
- Indien gemeenten voldoen aan de inspanningsverplichting, staan de participatieplekken open voor participanten uit andere gemeenten (passende plek), in principe met gesloten beurzen. Indien een gemeente de lokale voorziening versobert, dan is een beroep op de solidariteit niet mogelijk en wordt het gebruik financieel afgerekend.
- De SDD kan uitkeringsgerechtigden aandragen voor deelname aan een participatieplek.
- Voor alle inwoners met een uitkering geldt dat zij beschikbaar moeten blijven voor betaald werk en/of een ontwikkeltraject naar betaald werk indien dat tot de mogelijkheden behoort. Hierop voert de SDD uiteindelijk de klantregie.

3.1.1. Risico's

Participanten worden idealiter zo dicht mogelijk bij huis geplaatst op een participatieplek. Een succesvolle plaatsing is echter afhankelijk van veel factoren, zoals het type werk (passend bij interesse van de participant), de manier van aansturen en de werkomgeving (prikkel arm of juist taalrijk). Een breed aanbod van leerwerkbedrijven in de regio beidt dus een meerwaarde voor de kwaliteit van de voorziening. We spreken met elkaar af dat er in principe gebruik gemaakt kan worden van het aanbod in de regio. Dit kan met gesloten beurzen.

Hier ontstaat het risico dat een gemeente die veel investeert in de lokale participatieplekken een grote aanwas krijgt van participanten uit andere gemeenten die daarmee voor verdringen zorgen. Om dit risico te beperken maken we aantal afspraken

- Gemeenten die niet voldoen aan de inspanningsverplichting en zelf niet investeren in de lokale participatieplekken gaan betalen voor een plaatsing buiten de gemeente,
- De administratiesystemen van de matchingsunits wordt aan elkaar gekoppeld zodat er actueel inzicht is in de bezettingsgraad.
- Jaarlijks wordt een evaluatie gehouden tussen de gemeenten en de sociale dienst om de afspraken en het gebruik te evalueren

3.2 Verdeelsleutel budget

In de huidige situatie worden de participatieplekken uitgevoerd binnen het solidariteitsbeginsel. Alle gemeenten dragen een deel van hun participatiebudget bij aan de totale begroting voor de participatieplekken. Er wordt binnen de begroting geen onderscheid gemaakt naar werkelijk gebruik van gemeenten. Wanneer de participatieplekken overgaan naar het lokale, wordt het solidariteitsbeginsel losgelaten.

1. De begroting van de SDD wordt verlaagd met het bedrag dat nu voor p-plekken is begroot.
2. Dat totaalbedrag landt als voordeel in de lokale begrotingen, volgens de verdeelsleutel van het participatiebudget, zie voor meer toelichting de tabel hieronder.
3. De gemeenten betalen van het beschikbare budget de Matchingsunit en het gebruik van de participatieplekken bij de leerwerkbedrijven in hun gemeente.

	2019	2020	2021 e.v.
Begroting Part.plekken incl MU kosten *	1.846.227	1.713.503	1.845.000

Verdeelsleutel obv inleg (2021)	IU	AU	totaal budget	Percentage verdeelsleutel	bedrag verdeelsleutel
Alblasserdam	137.079	414.64 6	551.72 5	4,49%	82.848
Dordrecht	1.823.766	5.917.57 3	7.741.33 9	63,01%	1.162.449
HG-dam	130.777	50.44 5	181.22 2	1,47%	27.213
HI Ambacht	159.678	203.44 3	363.12 1	2,96%	54.527
Papendrecht	217.888	510.54 7	728.43 5	5,93%	109.383
Sliedrecht	170.305	590.37 1	760.67 6	6,19%	114.224
Zwijndrecht	385.956	1.574.32 4	1.960.28 0	15,95%	294.358
Totaal	3.025.450	9.261.349	12.286.798	100%	1.845.000

*bonussen buiten beschouwing gelaten

Op dit moment is er mede vanwege corona een onderbesteding op de bezetting van de Participatieplekken. Er werden in 2020 505 plekken bezet, de capaciteit is 630 plekken.

Gemeenten zullen vanaf 2022 de kosten dragen van de participatieplekken die in hun gemeente plaatsvinden en de hierbij horende kosten van de matchingsunit.

Onderstaande tabel laat de totale kosten over 2019 zien per gemeenten, afgezet tegen het budget. We gaan uit van de cijfers van 2019 omdat 2020 in verband met corona geen representatief beeld geeft.

Kosten Leerwerkbedrijven en matchingsunits per gemeente 2019

	Alblasserdam	Dordrecht	HG dam	HI Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht
Totale kosten LWB's 2019	85.667	926.459	6.167	40.875	35.084	102.959	284.083
Totale kosten MU 2019	15.629	225.336	6.943	4.628	26.573	21.798	48.564
Totale kosten	101.295	1.151.795	13.110	45.503	61.656	124.757	332.647
Totaal budget obv verdeelsleutel	82.848	1.162.449	27.213	54.527	109.383	114.224	294.358
Verschil	-18.447	10.654	14.103	9.024	47.727	-10.533	-38.289

De verschillen tussen de huidige kosten en het budget op basis van de verdeelsleutel zijn niet heel groot ten opzicht van de totale begroting van 1,8 miljoen. Aan de gemeente Papendrecht wordt verzocht om het aanbod van leerwerkbedrijven en beschikbare plekken uit te breiden. De gemeente Zwijndrecht kan, mede door de uitbreiding in Papendrecht, het aanbod iets kleiner maken.

4. Uitvoering participatieplekken, administratie en financiering.

4.1 Wat moeten gemeenten organiseren om de participatieplekken lokaal uit te voeren?

Het is afhankelijk van het ambitieniveau van de gemeente hoeveel tijd beleidsvorming en implementatie kost. Ambitieuze gemeenten kunnen de tweede helft van 2021 gebruiken om het beleid door te ontwikkelen en een nieuw kader op te stellen. Gezien andere prioritering kunnen gemeenten er ook voor kiezen om de huidige uitvoeringskaders van de SDD voor te zetten. Voor de 2e helft van 2021 vragen we de SDD om actief mee te denken over wat moet er precies geregeld en gewaarborgd moet worden. De SDD weet immers op basis van ervaring en expertise van de afgelopen jaren wat er juridisch/contractueel en organisatorisch nodig is om de uitvoering vorm te geven. Ook voor 2022 vragen van de SDD om de ambtelijke expertise beschikbaar te stellen aan gemeenten om mee te denken over de (lokale) doorontwikkeling van de participatieplekken en zo tevens te borgen dat er kennisoverdracht plaatsvindt

Onderstaand een opsomming van de praktische zaken die ingeregeld moeten zijn per 1-1-2022:

1. Het aanpassen van de meerjarenbegroting. Indien het besluit om de participatieplekken lokaal te organiseren voor de zomer van 2021 genomen wordt, kunnen de financiële consequenties nog meegenomen worden in de primaire begroting van 2022. Het betreft een budget neutrale wijziging in de begroting.
2. Afspraken maken met de matchingsunit over uit te voeren taken, kwaliteitseisen, tarief en rapportages. De matchingsunit ontvangt vanuit de gemeente een beschikking op basis van de ASV of een nadere regeling Wmo. In de lokale subsidieverordening staat beschreven wanneer de aanvraag ingediend moet worden.
3. Afspraken maken met de leerwerkbedrijven over het maximaal aantal plekken, de kwaliteitseisen en de verantwoording. De leerwerkbedrijven moeten eveneens een subsidieaanvraag indienen en een beschikking ontvangen. Hier kan gewerkt worden met een vast format (en mogelijk ook een vast aanvraagformulier) waardoor efficiëntie behaald kan worden.
4. Accounthouder aanstellen om de voortgang te monitoren en kennisdeling te bevorderen.

De personele inzet bij de SDD (overhead) neemt af met € 13.017,85.

	per maand gemidd uren	jaar basis	
CM	2	24	contracten
Beleid	2	24	beleid / vragen
P&C	2	24	control
FA	2	24	betalingen
Adm	8	96	administratie Partplekken
Senior	8	96	leiding / afstemming
	24	288	
	per week	5,5	
	bedrag	13.017,85	

De bespaarde overheadkosten worden op basis van de verdeelsleutel participatiebudget verdeeld onder de gemeenten. Dit is in lijn met de werkgroep governance en juridische zaken.

4.1.1 Huidige administratieve situatie

Leerwerkbedrijven ontvangen aan het begin van het jaar een beschikking van de SDD met het aantal in te vullen plekken. De leerwerkbedrijven houden een urenregistratie bij die de matchingsunit controleert. Komt een participant een aantal weken niet opdagen, dan vervalt de plek en daarmee vergoeding.

De leerwerkbedrijven dienen uiterlijk twee weken na afloop van het kwartaal hun declaratie per factuur in. Zij krijgen 80% van het kwartaalbedrag voor de begeleiding uitbetaald. Aan het begin van het nieuwe jaar wordt de resterende 20% uitbetaald. De leerwerkbedrijven ervaren een grote administratieve last. Voor de kleinere leerwerkbedrijven is financiering achteraf een financieel probleem.

4.2.2 Gewenste situatie

De administratiesystemen van de machtingsunits kunnen aan elkaar gekoppeld worden. Bij de grootse matchingunit (MEE) wordt gewerkt met een geavanceerd en goed beveiligd excell document, hierop kunnen de andere matchingsunits aangesloten worden. Vanaf dat moment is er bij de matchingsunits inzage in de actuele bezetting van alle plekken.

Gemeentelijke subsidieverordeningen werken meestal met een voorschot van 100% aan het begin van het jaar en een afrekening aan het einde van het jaar op basis van werkelijke kosten, aangevuld met eventueel een tussenrapportage. De tussenrapportage zou ook door de matchingsunit aangeleverd kunnen worden. Lokale uitvoering zorgt er dus voor dat de administratieve last voor de leerwerkbedrijven afneemt.

5. Inhoudelijke kansen voor doorontwikkeling participatieplekken

Dit hoofdstuk beschrijft kansen in een mogelijke doorontwikkeling van participatieplekken. Het hoofdstuk is bedoeld om te inspireren, de lokale invulling kan per gemeente verschillen.

5.1 Doorontwikkeling participatieplekken

- ✓ **Meer lokale sturing en lokale beleidswensen doorvoeren**
Meer sturingsmogelijkheden voor de gemeente. Aansluiten bij de lokale invulling van de zorg- en ondersteuningsstructuur.
- ✓ **Ontschotten van informele inzet**
Bij vrijwel alle participatieplekken zijn al verschillende doelgroepen aanwezig zoals vrijwilligers, activeringsplekken, geïndiceerde dagbesteding etc.
- ✓ **Meer verbinding met de lokale formele en informele zorgpartijen**
De participatieplekken als onderdeel van de keten van zorg en ondersteuning. Minder schotten en een warme overdracht.
- ✓ **Investeer in de 'signaalfunctie' en 'waakvlamfunctie'**
Leerwerkbedrijven en de matchingsunit hebben een signaalfunctie en kunnen participanten warm overdragen naar andere vormen van formele en informele ondersteuning (zoals hulp bij schulden). De participant heeft een vertrouwensband met zijn of haar begeleider waardoor iemand minder snel uit beeld verdwijnt.
- ✓ **Maatschappelijke functie leerwerk bedrijf verstevigen**
Veel leerwerkbedrijven hebben een maatschappelijke functie, hier snijdt het mes aan twee kanten. Betrek hen bij het gemeentelijk beleid.
- ✓ **Meer variantie in het aanbod van participatieplekken**
Met nieuwe toetreders kan er een meer gevarieerd en divers aanbod aan plekken gecreëerd worden. Het is nu lastig om voor bepaalde groepen een passen de plek te vinden zoals jongeren met psychiatrische problematiek, inwoners die de Nederlandse taal niet tot vrijwel niet machtig zijn etc.
- ✓ **Zet in op een frequente vorm van verbinding (bv netwerk) tussen de gemeente, de participatieplekken en de matchingsunit om zo met elkaar te kunnen bouwen aan een toekomstbestendig systeem voor participatieplekken.**
- ✓ **Financiering vereenvoudigen en niet meer achteraf**
Verlaag de administratieve lasten voor de leerwerkbedrijven en werk met bevoorschotting zodat er geen liquiditeitsproblemen ontstaan.

Bovenal is er bij participanten, leerwerkbedrijven en matchingsunit behoefte aan stabiliteit en een heldere meerjaren visie zodat zij weten waar ze de komende jaren aan toe zijn.

5.2 Rol van de matchingsunit

De matchingsunit is de centrale speler binnen de participatieplekken. Verschuif de rol van de matchingunit van controleren, matchen en registreren naar een regisseursrol. Binnen deze rol hebben zij de volgende taken:

- aanspreekpunt (en sparringpartner) voor de leerwerkbedrijven mbt begeleidingsvraagstukken van participanten;
- bieden van deskundigheidsbevordering (trainingen, kennisbijeenkomsten) voor begeleiders;
- signaleren en adviseren over de kwaliteit van begeleiding, coaching en de werkomgeving bij leerwerkbedrijven. De opdrachtgever (gemeente) bepaalt de kwaliteitseisen en is verantwoordelijk voor het handhaven hierop;
- voeren van centrale (vereenvoudigde) administratie.
- Linkin pin in het lokale maatschappelijk veld en de verbinding met o.a. het sociaal wijkteam.

5.3 Rol van de leerwerkbedrijven

Naast de participatieplekken, bieden leerwerkbedrijven ook maatschappelijke meerwaarde met hun sociale onderneming voor de gemeente. Een deel van de leerwerkbedrijven zal al een subsidierelatie hebben met de gemeente. Investeer in de relatie met de leerwerkbedrijven, zet een netwerk op waarin leerwerkbedrijven elkaar beter leren kennen en zorg voor kennisbevordering. Vanuit een netwerk kan de signaalfunctie die de leerwerkbedrijven hebben over hun participanten beter benut worden. De participant blijft in beeld. Zorg daarnaast ook voor waardering richting de leerwerkbedrijven. De vergoeding voor de begeleiding van participanten is niet hoog, er wordt veel vanuit de intrinsieke motivatie gedaan bij begeleiders.